

355 Viribus, aut quaquam possis prædarier arte,
Et mihi Diva parens fatum impendere canebat,
Atque viam lætho geminam Thetis aurea quondam.
Pugnanti namque ad Trojam, longumque manenti,
Vita brevis; decus ast *ingens*, & fama perennis.

360 At Martem effugiens, si iterum patria alta videbo,
Laus mihi tota perit; sed longum vita per ævum.
Atque euidem cunctis suaderem ut pupibus altis
Hinc fugerent: non Grajorum stat Pergama flammis
Vertier aut Priami regnum. Saturnius urbem,

365 Jupiter ipse manu valida, civisque tuetur,
Ulla nec Iliacas acies terrere pericla
Firmatas possint, obnixasque omnia contra.
Talia nunc ferte (hæc *vobis* commissa potestas,
Hoc munus) meliora sibi, longisque carinis

370 Quærat consilia, iratum neque flectere donis
Pelidem speret. Phœnix tu hic, chare, maneto,
Ut memet patrias reducem comiteris ad oras,
Si lubet, haud etenim *nolentem* abducere mens est.
Dixerat, atque olli sermonem, & nescia flecti

375 Pectora mirantur taciti, dein talibus infit
Longævus Phœnix, fletu & simul ora rigabat
Exitiumque animo versans, classisque ruinam:
Ergone sic odio indulgens, sævoque dolori
In patrias iterum sedeis remeabis, Achilles?

380 Nec lubet ab ratibus minitantem avertere flammam?
Mœrentemque etiam, fili dulcissime linquens?
Me Sigea patet tibi litora classe petenti
Æacides Peleus, belli *necdum* arte cruenta
Instructo satis, & Regum non cœtibus apto

385 Suasorem dedit, & comitem, rerumque magistrum;
Nec dulci amplexu rebar divellier unquam,
Gnate, tuo; non si abrasa Deus ipse senecta
Purpureum membris lumen, floremque juventæ
Reddiderit, fueram veluti quum litus Achivum

390 Primum deserui, genitoris Amyntoris iras

Ormenidæ fugiens. Pulchræ nam pellicis ille
Captus amore gravi, curis torquebat amaris
Uxorem, matremque meam, genibusque prehensis
395 Illa gemens ignominiam me sæpe puellæ.
Solicitare thorum, atque infensam reddere patri
Orabat, flebatque rogans, cessique roganti.
Resciit ut genitor, magna utquæ excanduit ira
Multæ Deos Erebi horrendos, Dirasque precatus
400 Ne ex me unquam genitam prolem amplexuve foveret,
Exciperetve suis genibus. Nec passus inaneis
Ire preces Deus infernus, Proserpinaque ultrix.
Ergo domo aufugere, & vultus vitare paternos
Constituo (atque ipsum ferro obtruncare corusco
Mens fuerat; sed enim furias, irasque tumenteis
405 Nescio quis fregit Deus, atque opprobria vulgi,
Obiecitque animo turpis convicia famæ,
Ne patris occisor Grajum sermone notarer.)
At me fida manus juvenum, lectique sodales
Stabant assidui circum, & tectum omne tenebant.
410 Flexipedesque boves multos, multasque bidenteis,
Setigerosque sues multa pinguedine lectos
Torrebant flammis, ac dulcia vina bibeant
Irati senis, ac semper Vulcanius ignis
Porticibusque alter sublimibus, alter & aulæ
415 Vestibulo in primo, atque occlusæ ad limina portæ
Per nocteis arsere novem, vigilesque cubanti
Custodes aderant; decima sed nocte per umbram
Eripui memet tacitus, portasque refregi
Custodesque latens, famulasque: inde Helladis urbeis
420 Lustravi profugus multas, Peleja donec
In regna, inque ovium felicia pascua veni
Glebosæ Phtiæ. Hic Peleus me in tecta recepit,
Addit equos, pinguisque agros, urbeisque superbæ,
Unicus ac veluti, patrisque senilibus annis
425 Progenitus, gazæque ingentis filius hæres
Regi charus eram, & pinguis confinia Phtiæ,

Ac Dolopum populos lata ditione regebam.
 Te hic talem, ac tantum, o hominum fortissime, feci
 Consiliis, monitisque meis; convivia adire
 430 Non unquam, aut epulas solitum, vel carpere somnos
 Te nisi ego impositum genibus, dapibusque recisis,
 Flaventique alerem vino, quo ad pectora vestem,
 Atque sinum ejecto rudis infans s̄æpe rigasti.
 Quanta tui causa passus? Quam multa peregi?
 435 Ut misero quoniam prolem mihi fata negarant,
 Te gnatum adlegerem, solatia tota senectæ,
 Prasidiumque meæ, coltumque, & gaudia vitæ.
 Sed tu, gnatæ, doma hunc animum, & miserescere
 Grajum.
 Namque Deum quanquam sit summa potentia longe,
 440 Atque honor, & virtus, tamen exorasier ipsi
 Supplicibus votis, taurorum & sanguine fuso,
 Et nidore gravi, & sacro libamine gaudent,
 Admissum siquod scelus est mortalibus, ægris.
 Scilicet atque Preces ducunt genus ab Jove summo,
 445 Rugosæque gñas, corruptæ & lumina fletu
 Assiduo, tardæque gradum vestigia Noxæ
 Pone premunt, illa antevolat, lateque vagatur,
 Et pedibus celer, & magno se robore jactat,
 Terrigenum generi insultans: illæ usque sequuntur.
 450 Qui Jove progenitas merito dignantur honore,
 Hos Divæ amplexu excipiunt, recreantque, foventque;
 At se adsperranteis odere, Jovemque precantur,
 Patrato ut meritas solvat pro crimine pœnas.
 Tu Jove propterea gnatas reverere potenteis.
 455 Atque etenim, nisi te donis cumularet Atrides,
 Sed veterem infenso premeret sub corde furorem,
 Non te Grajugenis posita auxiliarier ira

V. 427. Regebam. Ipsius Pelei vice fungebat in populorum cura,
 ac regimine. Dictum ex genio senectutis sua extollentis.
 V. 457. Non te Grajugenis. Non enim satis Achillis honori con-
 sultum videretur.

Hortarer miseris quamquam; largitur at ille
 Munera nunc magna, & spondet majora daturum.
 460 Delectosque viros, clarissima lumina gentis,
 Legatos mittit, charos tibi, Perfice votum
 Hoc ipsis, precor, & tantum ne sperne laborem,
 Namque prius juxtas quisnam accusaverit iras?
 Nunc magnos animo heroas, veterumque revolve
 465 Gesta virum: si quando etenim furor, iraque mentem
 Ceperat, hos etiam donis placarier olim,
 Et precibus solitos prisci docuere parentes.
 Et memini vetus hoc factum; at cui fama perennis,
 Nec vobis, gens chara mihi, narrare pigebit.
 470 Ætolos inter, Curetesque aspera quandam
 Pugna fuit, magnam Ætoli Calydonia tenebant,
 Curetes vastare armis, ferroque parabant,
 Horrendis exciti odiis, iraque Dianæ.
 Namque Æneus, magnæ contempto numine Divæ,
 475 Cœlicolum reliquis pecudumque cruore litarat,
 Atque boum multo, postquam in magna horrea magnam
 Rettulerat messem, seu quis subrepserit error,
 Seu misero mala turbarint oblia mentem.
 Poenituit certe, saltus nam Diva per omnes,
 480 Et sata culta ferum niveis cum dentibus aprum
 Ingentem immisit: cum floribus ille comanteis
 Sœpe pyros, imisque etiam ab radicibus ornos,
 Et nemora alta solo æquavit, tandem Meleager
 Urbibus ex cunctis venatorum agmine facto,
 485 Vique canum multa Ænides horrenda frementem
 Occidit, nec enim paucorum occumberet armis.

V. 470. Ætolos inter. Rem totam habes latissime apud Ovi-
 dium lib. Metamorph. 8. Inde illud Junonis Alexandr. 3.

„ Ætolosne olim campos, Achelojaque rura

„ Fulmineis vastare feris soror aspera Phœbi

„ Ob furias Ænei potuit „.

Simul etiam docemur primicias fructuum Deo offerre: tua sunt enī
 omnia, Domine, & que de manu tua accepimus, dedimus tibi. Par. II.

Tantus erat, multosque *rogum* concendere tristem
Fecerat agricolas: Hujus Latonia virgo
Pro capite, & pelle hirsuta fera prælia movit
490 Ætolorum inter Curetumque agmina, & urbeis.
Tamque diu Ætolis stabat victoria, donec
Strenuus Ænides Meleager in arma ruebat.
Ast animum quando subiit furor, iraque cœca,
(Quæ magnorum etiam, & sapientum pectora vertit
495 Sœpe virum) matrem Althæam indignatus, ab armis
Abstinuit, pulchraque domi cum conjugé vitam
Degebant Cleopatra, Idæ de sanguine nata,
Terrigenas qui inter fuerat fortissimus olim,
Marpissæquæ Evenines, insignis & ora,
500 Atque pedem insignis niveum. Pater Ida sagittas
Phœbum olim contra, curvosque tetenderat arcus
Ob Nymphæ raptum Alcyonis (sic namque parentes
Dixerunt gnatam, Alcyonis quod tristia fata
Mater habens, vitam in gemitu, luctuque trahebat.)
505 Hanc, inquam, propter residens, tristem ille fovebat
Iram animo matrem exosus, quæ fratri acerba
Fata dolens, sœpe Eumenidas mœsto ore vocabat,
Sœpe etiam geminis tellurem poplite flexo
Tundebat palmis, horrendi numina Ditis,
510 Voce tonans, tristemque Ecaten, fletu illa perenni
Discinctos perfusa sinus, ut gnatus eodem
Oppeteret fato. Hanc Erebi de sedibus imis
Audivit tenebrosa vagans per nubila Erynnis.
Ilicet ad portas fremitus, strepitusque ruentum,
515 Pultantumque altas turreis; at supplice luctu
Ætolique senes, puraque in veste nitentum
Turba sacerdotum, Ænidem suadentque, rogantque

V. 503. *Alcyonis quod tristia fata.* Sententia est, Idam tulisse
sagittas in Phœbum ob raptum Marpissæ uxoris suæ, cui Alcyonis
nomen est indutum, quod prisæ illius Alcyones Æoli Regis filiæ
fatum sortita videretur.

Consulat ut patriæ, simul atque ingentia dona
Polliciti, Calydonis ubi pinguissimus arvus,
520 Quinquaginta olli lectissima jugera, partim
Apta bobus, partim donis felicia Bachi.
Orabatque senex Æneus, agitator equorum,
Sublimem ascendens thalamum, orabantque sorores,
Ipsaque moesta Parens passis Althæa capillis.
525 Incassum tamen: orabant juvenesque coævi,
Charorumque manus, duram neque flectere mentem
Hi potuere, domos donec jam densius agmen
Curetum ingrueret, murorum & culmina summa
Arderent flammis hostilibus, altaque tecta.
530 Tum vero lacrimis oculos perfusa nitenteis
Uxor chara virum hortatur, defletque recensens
Quæ mala cumque pati pueri, innuptæque puellæ,
Atque senes soliti imbelles, juvenesque, laresque,
Altaque templa Deum, captivaque corpora matrum,
535 Quum Regum iratas inflat victoria menteis.
Hæc ait, accenditque animum, rutilantiæque æra
Actutum induitur, mediosque erumpit in hosteis,
Præcipitesque metu, attonitosque eliminat urbe.
Nec tamen ille agros, promissaque munera Patrum
540 Accepit, voluitve; malum sed præmia citra
Reppulit indulgens animo, non hanc tibi mentem
Cælicolum quisquam indiderit, charissime, longe
Hoc & deterius, foret atque indignius: ergo
Accipe dona pius, sic te Grajum agmina cuncta
545 Æthereum veluti numen cernentque, colentque.
Quod si non donis ineas fera bella receptis,
Non cultu simili, aut simili gaudebis honore.
Hæc senior, Thetidis contra sic filius infit:
O mihi chare Pater; Divis & chare supernis,
550 Non equidem tali iudiceo, aut delector honore.
Sat mihi honoris erit Jovis inculpata voluntas,
Qua ad naveis, calidos dum spiritus hos regat artus
Atque habilis membris insit vigor, usque manebo.

Tu vero: o dilecte, animum ne questibus istis,
 555 Ac lacrimis turba infidum miseratus Atridem,
 Ipsum te nec amare decet, ne invisus amanti,
 Ingratusque mihi fueris, communia nobis
 Sunto amor, atque odia, æqualem ac sortitus honorem
 Mecum regna tene. Hi ad naveis, & castra profecti
 560 Jussa ferant; hic tu stratis in mollibus almam
 Auroram exspecta; hic tandem statuemus an oras
 Tendendum in patrias, Trojæ litusve tenendum?
 Dixerat, atque oculis Patroclo innuit, ocyus altum
 Sterneret ut lectum Phœnici, ab liture Teucro
 565 Solvere festinans. Hic tum Telamonius Ajax:
 O Laertiade, quid nam exspectamus? Atridæ
 Responsa, & Danais dudum exspectata referre
 Tristia quantumvis præstat. Non exitus alter
 Jam sermonis erit, dum priscæ oblitus Achilles
 570 Durus amicitiae, & priscorum oblitus honorum
 Has animo furias, mordacem & foverit iram,
 Impius. Atqui etiam charo pro fratre perempto
 Munera, vel gnato quisquam acceptaverit: urbe
 Interea occisor donis, pretioque soluto
 575 Discursat tota, ac liber, tutusque vagatur,
 Infensosque animos, inimicaque pectora mulcet.
 At tibi pulchricomæ ob raptum Briseidis atra
 Pectora bile tument, hanc accipe, & accipe septem
 Præstantis forma, simul atque ingentia dona
 580 Has præter, tristem, quæso, depone furem,
 Et tectum reverere tuum, quo hic adsumus omnium
 Grajugenum ab turmis; in te nec pluribus alter
 Obsequiis, studioque mihi, aut certarit Ulyssi.
 Olli respondet sedato pectore Achilles:

V. 566. *O Laertiade.* Ajacis oratio, sicut illa Achillis, aperta,
 & nullis quæsisit ornamentis fucum faciens.

V. 572. *Atqui etiam.* Homicidia enim pecunia redimebantur,
 ut latius infra lib. 18.

585 Optime Grajugenum ductor, Telamonia proles,
 Ex animo dixisse mihi, nec inepta videris;
 Cor tumet ira autem, quoties injuria mentem
 Atridesque subit, qui me ut tellure creatum
 Vile habuit caput: ergo ite, atque audita referte.
 590 Haud etenim pugnas ineam, Martemque cruentum
 Donec Myrmidonum ad naveis pervenerit altas
 Laomedontiade Priamo satus Hector, Achivum
 Agminibus stratis, accensisque igne carinis.
 Scilicet ille furens quamquam, tentoria Achillis
 595 Non, reor, invadet, stantemque ad litora puppem.
 Talia fatus erat, pateris ac vina rotundis
 Legati libant, deinde in tentoria tendunt.
 At sociis Patroclus, famulisque, insternere lectum
 Phœnici jubet, adproperant, & vellera primum
 600 Multa ovium insternunt, nivei, & subtilia, lini
 Texta super, paretque senex, stratisque recumbit.
 Nec procul inde alti tentorij in parte reposta
 Pelides cubat, hunc propter Phorbante creata
 Lesbia stat Diomede, oculos, atque ora Deabus
 605 Adsimilis, Patroclo ast Iphis pulchra accubat, olli
 Quam dedit Æacides altæ quum mœnia Scyri,
 Atque opulentam arcem ferro expugnaret Eniei.
 Ut vero ad naveis, atque in tentoria Atridæ
 Legati adveniunt, magnis crateribus ipsos
 610 Certatim excipiunt proceres, urgentque, premuntque.
 Tum prior Atrides: Argivæ gloria gentis,
 Eja age dic, parat an ratibus succurrere longis?
 An durus renuit, servatque in corde furem?
 Ast Ithacus: Renuit, teque, & tua, maxime Regum,
 615 Munera contemnit ferus, implacabilis ira,
 Te tibi consulere, & ratibus jubet, ipse minatur

V. 588. *Ut tellure creatum.* Pers. Sat. 6. *Presto est mihi Manibus*
bares. Progenies terra.

In patriam redditum , simul ac lux fulserit alma ;
 Idque alii suadere volet , namque Ilion , inquit ,
 Vertere non dabitur Danais . Hæc maximus Ajax ,
 620 Praeconesque ambo referent , si audire juvabit .
 Phœnicem sese ut patrias comitetur ad oras
 Secum habet , invitum sed enim non ducere tentat .
 Talia voce refert , Danai obstupuere silentes .
 Tydides tandem mediis sic servidus infit :
 625 O utinam nunquam Æacidem , Rex maxime Grajum ,
 Flectere tentasses precibus . Satis ille superbus ,
 Elatusque alias , nunc vero elatior , atque
 Deterior longe , quum tot Regesque , ducesque
 Viderit , afflictasque acies sibi tendere palmas .
 630 Quare hunc mitte , precor . Maneat , vel litore solvat .
 Mox repetet pugnas , animus quum suaserit audax ,
 Hancque olli indiderint coelestia numina mentem .
 Nunc fessos reparate artus potuque , ciboque ,
 Et somnos capite , (hoc robur mortalibus ægris
 635 Hæc vis) & roseo Phœbus quum fulserit ortu ,
 Ante rateis equitum turmas , peditumque locatas
 Hortare , Atride , atque aciem duc primus in hostem .
 Hæc ait , assensere omnes , vocemque loquentis
 Mirati , atque animum . Tum Diis libamine facto
 640 Ad naveis tendunt , alta ac tentoria quisque ,
 Et stratis placidi carpebant munera somni .

LIBER DECIMUS.

ARGUMENTUM.

Agamemnon vigilans Achivorum ductores excitat . Ab utroque exercitu speculatores in adversum mittuntur . Ab Gracis Diomedes , & Ulysses , ab Teucris Dolon , quem captum , atque ad interrogata confessum Graci interficiunt . Inde ad sociorum stationem progressi Rhesum , sociosque ejus plures interficiunt , & equos abigentes ad navium stationem redeunt .

Tque duces somno domiti sub nocte jacebant
 Argivum reliqui ; at magnus vigilabat Atrides
 Multa animo volvens , veluti quum fulgurat alto
 Pulchricomæ quondam Junonis ab axe maritus .
 5 Seu pluvia ingenti , vel grandine , vel nive densa
 Obruere arva parans , vel lacrimabilis ora ,
 Et faciem invisam populis ostendere belli .
 Sic Atridæ animum suspiria crebra fatigant ,
 Insolitoque intus quatuntur pectora motu .
 10 Jamque acies spectat Phrygias , flamasque micanteis
 Plaudentumque haurit voces , fremitumque canentum .
 Jamque altas versus puppeis , atque agmina Grajum
 Lumina convertit ; tum moesta silentia terrent ,
 Et gemit adspectans , vellitque a fronte capillos
 15 Multa Jovem incusans , tandem sententia menti
 Illa placet Nelei ad gnatum contendere magnum
 Nestora , consilio si forte adiutus amico
 Exitium ab gente , & ratibus depelleret igneis .

V. 14. *Et gemit adspectans .* Suorum languore , & hostium alacritate deterritus , ex quibus infesta futurorum sumebat præsagia ; quod anxi , ac moerentis animi proprium est .